

BARAZA LA WAWAKILISHI ZANZIBAR

Simu Nam. + 255 24 2230602/1

Fax Nam. + 255 24 2230215

Tovuti: www.zanzibarassembly.go.tz

SANDUKU LA BARUA 902,
ZANZIBAR

Barua Pepe: zahore@zanlink.com

HOTUBA YA MWENYEKITI WA KAMATI YA FEDHA, BIASHARA NA KILIMO YA BARAZA LA WAWAKILISHI, KUHUSU MSWADA WA SHERIA YA KUFUTA SHERIA YA KUSIMAMIA MWENENDO WA BIASHARA NA KUMLINDA MTUMIAJI NAM. 2 YA MWAKA 1995 NA KUTUNGA SHERIA MPYA YA USHINDANI HALALI WA BIASHARA NA KUMLINDA MTUMIAJI, KUWEKA MASHARTI BORA ZAIDI PAMOJA NA MAMBO MENGINEYANAYOHUSIANA NA HAYO

Mheshimiwa Spika,

Awali ya yote, napenda nianze kwa kumshukuru Mwenyezi; Mola Mtukufu mwenye kustahiki kushukuriwa na Viumbe vyote kwa kutujaalia uhai na afya njema tukaweza kukutana katika Baraza hili Tukufu kwa lengo la kuendelea kuwatumikia Wananchi wa Zanzibar kwa kutekeleza majukumu yetu mbali mbali kwa niaba yao ambapo leo tupo hapa kuupitia na kuujadili Mswada huu uliopo mbele yetu. Namuomba Mwenyezi Mungu anijaaliye ufasaha katika uwasilishaji wa Hotuba hii na atupe usikivu na uelewa ili hatimaye tuweze kuuchangia kwa umakini kwa maslahi ya Taifa letu.

Mheshimiwa Spika,

Napenda kukushukuru wewe binafsi Mheshimiwa Spika kwa kuniruhusu kusimama mbele ya Baraza lako ili niwasilishe maoni ya Kamati yangu ya Fedha, Biashara na Kilimo, kuhusiana na *“Mswada wa Sheria ya Kufuta Sheria ya Kusimamia Mwenendo wa Biashara na Kumlinda Mtumiaji Nam. 2 ya Mwaka 1995 na Kutunga Sheria Mpya ya Ushindani Halali wa Biashara na Kumlinda Mtumiaji, Kuweka Masharti Bora Zaidi Pamoja na Mambo Mengine Yanayohusiana na Hayo”*.

Mheshimiwa Spika,

Kwa namna ya pekee nachukua fursa hii kumpongeza Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi Mheshimiwa Dkt. Ali Moh'd Shein pamoja na Makamo wake wa Pili Mheshimiwa Balozzi Seif Ali Iddi kwa ujasiri wao katika jukumu zima la kuiuongoza vyema nchi yetu sambamba na uendelezaji na uimarishaji wa sekta ya Biashara na sekta nyengine hapa nchini.

Mheshimiwa Spika,

Naomba sasa nichukue fursa hii kuupongeza uongozi wa Wizara ya Biashara, Viwanda na Masoko hususan Mheshimiwa Waziri Balozzi Amina Salum Ali kwa uongozi wake mwanana

unaodhihirisha kama yeye ni “Iron Lady”, Aidha, nawapongeza wasaidizi wake wakiwemo Katibu Mkuu, Wakurugenzi pamoja na wataalamu wengine wa Wizara kwa mashirikiano na ufafanuzi waliyoutoa kwa kamati katika kipindi chote cha majadiliano ya Mswada huu.

Mheshimiwa Spika,

Napenda kuwashukuru Wanasheria wa Ofisi ya Baraza la Wawakilishi pamoja na Wanasheria kutoka Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali ya Mapinduzi Zanzibar kwa uchambuzi na ufafanuzi wa hoja mbali mbali zilizojitokeza wakati wa kuujadili mswada huu kwenye ngazi ya Kamati.

Mheshimiwa Spika,

Nitakuwa sijatenda haki iwapo sitowashukuru Wajumbe wa Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo kwa kazi nzito waliyoifanya ya kuujadili na kuuchambua mswada ulioletwa mbele yao kwa upeo na ustadi wa hali ya juu. Kwa heshima na taadhima, naomba sasa niwatambue kwa kuwataja majina yao Waheshimiwa Wajumbe wafuatao wa Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo:-

1. Mheshimiwa Yussuf Hassan Iddi	Mwenyekiti;
2. Mheshimiwa Hamida Abdalla Issa	M/Mwenyekiti;
3. Mheshimiwa Moh'd Mgaza Jecha	Mjumbe;
4. Mheshimiwa Ali Salum Haji	Mjumbe;
5. Mheshimiwa Hamad Abdalla Rashid	Mjumbe;
6. Mheshimiwa Ussi Yahya Haji	Mjumbe; na
7. Mheshimiwa Bihindi Hamad Khamis	Mjumbe.

Mheshimiwa Spika,

Katika uchambuzi wa Mswada huu, Kamati yangu haikusita kufanya kazi bega kwa bega na makatibu wetu ambao kwa kiasi kikubwa wamekuwa wakitusaidia na kuturahisishia kuuchambua ipasavyo mswada huu, naomba nao niwatambue kwa kuwataja majina yao kama ifuatavyo;

1. Ndugu Asma Ali Kassim	Katibu; na
2. Ndugu Said Khamis Ramadhan	Katibu.

Mheshimiwa Spika,

Fasili ya ndogo ya (6) ya kanuni ya 83 ya Baraza la Wawakilishi, Toleo la 2016 inaipa uwezo Kamati yetu kuwaalika Wadau mbali mbali kila inapotokea shughuli ya kujadili miswada ya sheria.

Hivyo, Kamati iliitumia ipasavyo fursa hiyo kwa kuwaalika wadau wafuatao ili kutoa maoni yao juu ya mswada uliopo mbele yetu.

1. Association of NGO'S of Zanzibar (ANGOZA);
2. Jumuiya ya Wafanyabiasharawa Soko la Mwanakwerekwe (JUWASOMA);
3. Mtandao wa Jumuiya ya Magari ya Biashara Zanzibar (MJUAMIZA);
4. Kibweni Youth Organization; na
5. Umoja wa Kiislamu, Uchumi na Maendeleo (UKUEM).

Kamati inawashukuru sana Wadau hao na inathamini mchango, maoni na ushauri waliotupatia uliotuwezesha kuwa na mawanda mapana ya kuufahamu na kuuchambua Mswada huu.

Mheshimiwa Spika,

Kupitishwa kwa Mswada huu na Baraza lako kuwa sheria, itafuta uwepo wa sheria ya Kusimamia Mwenendo wa Biashara na Kumlinda Mtumiaji Zanzibar Nam. 2 ya Mwaka 1995 ambayo ilishughulikia zaidi masuala la kumlinda mtumiaji na kuacha kutoa wigo mpana kushughulikia masuala ya ushindani. Hivyo, Sheria hii itaunda Tume ya Ushindani Halali wa Biashara ambayo pamoja na mambo mengine itakuwa na jukumu la kupokea maombi ya

malalamiko yanayotoka kwa wafanyabiashara na kuyatolea uamuzi.

Mheshimiwa Spika,

Mswada huu pia unaanzisha Baraza la Ushindani Halali (Fair Competition Tribunal) litakaloongozwa na Jaji wa Mahkama Kuu kusikiliza na kuamua rufaa zilizokatwa kutoka Tume au Mamlaka nyengine za Udhhibiti kama vile ZURA na ZBS.

Mheshimiwa Spika,

Kuwepo kwa sheria hii itatoa afweni kwa Watumiaji wa bidhaa na huduma kuanzisha Jumuiya za Watumiaji kwa mujibu wa sheria ya uanzishwaji wa Jumuiya za Kiraia zitakazokuwa na haki ya kuwasilisha maslahi ya mtumiaji katika Tume ya Ushindani, kupokea na kusambaza taarifa zinazohusu maslahi ya mtumiaji na kushauriana na Sekta husika, Serikali na Makundi mengine ya watumiaji kuhusiana na maslahi ya mtumiaji.

Mheshimiwa Spika,

Mswada huu umepiga marufuku vitendo visivyokubalika katika biashara ambavyo vinahadaa ndani yake vikiwemo kuuza au kusambaza bidhaa au huduma kwa bei makhsusi huku muuzaji akijua kuwa hana uwezo wa kumpatia mteja au mtumiaji kile

anachokihitaji kwa bei waliyokubaliana. Aidha, Mswada huu pia umekataza kusambaza bidhaa au huduma ambazo zina madhara kwa mtumiaji. Sambamba na hayo, sheria hii itakuwa mkombozi na kimbilio kwa wateja wengi wanaokumbwa na udanganyifu unaofanywa na wafanyabiashara wasiojali haki na maslahi ya mteja au mtumiaji.

Mheshimiwa Spika,

Kimsingi, Kamati yetu inakubaliana na dhana nzima iliyobebwa na mswada huu pamoja na marekebisho madogo madogo iliyoyapendekeza wakati ilipokaa na Wizara kwa nia ya kuuimarisha mswada.

Mheshimiwa Spika,

Mswada huu ni miongoni mwa miswada muhimu sana kujadiliwa na kupitishwa kwani inamgusa kila mtu katika mazingira tofauti kwasababu sisi sote ni watumiaji wa bidhaa au huduma zinazotolewa na wafanyabiashara ambao kila mmoja hujali zaidi faida na maslahi yake binafsi na kuacha dhima aliyonayo ya kuhakikisha anachokifanya kisimuathiri mteja au mtumiaji wake. Aidha, Mswada huu umekuja kuweka wajibu kwa wazalishaji au Wakala wao kuzingatia usahihi wa huduma au bidhaa wanazosambaza, sifa za bidhaa kuuzika pamoja na bidhaa hizo

ziwe zinalingana na sampuli. Sambamba na hayo, Mswada huu umeweka masharti yanayohusiana na kumlinda mtumiaji kwa kuzuia usambazaji wa bidhaa inayoonekana ina kasoro, haikidhi viwango vinavyotakiwa na sheria, sio salama kwa matumizi ya binadamu, zimepitwa na wakati pamoja na usambazaji au uuzaji wa bidhaa bandia katika soko.

Mheshimiwa Spika,

Kamati yetu ilienda ndani zaidi na kugundua marekebisho kadhaa yaliyogawika katika maeneo tofauti yakiwemo makosa ya kiuandishi, makosa katika uteuzi wa maneno, kufuta baadhi ya vifungu vidogo, kuweka sawa tafsiri ya maneno yaliyotumika katika Mswada wa Kiswahili na Kiingereza na kuviandika upya baadhi ya vifungu ili kuweka dhana halisi iliyokusudiwa.

Mheshimiwa Spika,

Katika kifungu cha 23 kifungu kidogo cha (1), kamati imependekeza kiandikwe upya ili kiwiane na Sheria ya Usimamizi wa Fedha za Umma na kusomeka kama ifuatavyo:

“Tume itatunza vitabu vya kumbukumbu, na katika kipindi kisichozidi miezi mitatu baada ya kumalizika mwaka wa fedha

itatayarisha taarifa zifuatazo na kuziwasilisha kwa Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali”.

Mheshimiwa Spika,

Kamati yetu imekifuta kifungu cha 26 kidogo cha (5) na kukiandika upya ili kutoa fursa kwa wajumbe wa Baraza Halali la Ushindani kuweza kuchaguliwa tena kwa kipindi kimoja tu cha miezi mitatu kwani watu wenye utaalamu wa kuziba nafasi hizo wapo wengi Zanzibar na sio kukiwacha wazi kifungu hicho kunaweza kutumiwa vibaya na kusababisha mjumbe mmoja kuteuliwa zaidi na zaidi.

Mheshimiwa Spika,

Kamati imependeza kifungu cha 33 kifungu kidogo cha (2) kifutwe kwani kinawiyana kimaana na kifungu cha 26 kifungu kidogo cha (6). Kamati imefikia maamuzi hayo baada ya kuona kwamba vinajirudia na havilazimiki kuwepo vyote kwa pamoja.

Mheshimiwa Spika,

Kamati yetu haikuacha kufikiria kwa undani adhabu zilizoainishwa katika kifungu cha 59 kifungu kidogo cha (2) kinachotoa adhabu kwa mtu aliyeshindwa kuweka bei ya bidhaa anayouza ambae atalazimika kulipa faini ya shilingi Milioni Moja na haitozidi

shilingi Milioni Tano. Kwa kuzingatia hali halisi ya kipato cha wananchi wetu, ni busara Baraza likaweka faini ya shilingi Laki Tano na isiyozidi shilingi. Milioni Tatu.

Mheshimiwa Spika,

Kamati yetu imebaini pia makosa madogo madogo ya kisarufi na kupendekeza yafanyiwe marekebisho ili kuweka uwiano baina ya mswada wa Kiingereza na Kiswahili. Kiujumla, **marekebisho yote yaliyofanywa na Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo yanayoonekana kwenye waraka wa mapendekezo ya marekebisho ambao Waheshimiwa Wajumbe tayari mmepatiwa.**

Mheshimiwa Spika,

Mwisho niwashukuru Wajumbe wote kwa utulivu na usikivu wenu. Naliomba Baraza liuchangie, liujadili, litoe mapendekezo na hatimae liupitisha mswada huu ili uweze kuwa Sheria na kumuwezesha Waziri kutekeleza yale yaliyoelezwa ndani yake.

Mheshimiwa Spika,

Kwa niaba ya Kamati yetu, naomba kuwasilisha.

Ahsante,

.....

Yussuf Hassan Iddi,

Mwenyekiti,

Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo,

Baraza la Wawakilishi,

Zanzibar.